

ฉายาของพระฤเวระ

พระฤเวระเป็นเทพที่มีฐานะหน้าที่และบทบาทปรากฏในเทพองค์อื่น ๆ ซึ่งปรากฏตั้งแต่สมัยพระเวท แต่ถึงกระนั้นพระฤเวระก็ถือว่าเป็นเทพผู้มีความสำคัญต่อวรรณคดีสมัยหลังมาก ฉายานามของพระฤเวระส่วนใหญ่จะบ่งบอกถึงฐานะและหน้าที่ของพระองค์ซึ่งพอจะแบ่งได้ดังนี้

ฉายานามที่แสดงฐานะพระราชา และโลกบาล

อลกาปติ ¹	(Alakāpati)	: ผู้เป็นใหญ่แห่งอลกา
คุหยการิป ²	(Guhyakādhipa)	: ผู้เป็นใหญ่แห่งคุหยก
คุหยการิปติ ³	(Guhyakādhipati)	: ผู้เป็นใหญ่แห่งคุหยก
ยักษาริปติ ⁴	(Yakṣādhipati)	: ผู้เป็นใหญ่แห่งยักษ์
ยักษาริป ⁵	(Yakṣādhipa)	: ผู้เป็นใหญ่แห่งยักษ์
ราชินยักษาริปติ ⁶	(Rājanyakṣādhipati)	: ราชินีแห่งผู้เป็นใหญ่ในยักษ์
ราชราช ⁷	(Rajarāja)	: ราชินีแห่งราชา

¹Skanda, P. 4.13.141.

²MBh. 3.159.29.

³MBh. 2.49.35.

⁴MBh. 3.161.15.

⁵Mbh. 3.275.18.

⁶MBh. 3.158.16.

⁷H. 44.17.

รากษเสณทร⁸ (Rākṣasendra) : ผู้เป็นใหญ่เหนือรากษส
 โลกาपाल⁹ (Lokāpāla) ผู้พิทักษ์ดูแลโลก

ฉายานามที่แสดงถึงฐานะแห่งความมั่งคั่งและทรัพย์ล้นสมบัติ

ธนท¹⁰ (Dhanada) : ผู้ประทานทรัพย์
 ธนาธิบดี¹¹ (Dhanādhipati) : ผู้เป็นใหญ่แห่งทรัพย์
 ธนาธิป¹² (Dhanādhipa) : ผู้เป็นใหญ่แห่งทรัพย์
 ธเนศวร¹³ (Dhanesvara) : ผู้เป็นใหญ่แห่งทรัพย์
 ธนปติ¹⁴ (Dhanapati) : ผู้เป็นใหญ่แห่งทรัพย์
 ธเนศ¹⁵ (Dhanesa) : ผู้เป็นใหญ่แห่งทรัพย์
 ธนารยักษ¹⁶ (Dhanādhyakṣa) : ผู้เป็นใหญ่แห่งผู้ดูแลทรัพย์
 ธรูป¹⁷ (Nidhipa) : ผู้เป็นใหญ่แห่งขุมทรัพย์
 ธรูปติ¹⁸ (Nidhipati) : ผู้เป็นใหญ่แห่งขุมทรัพย์

⁸MBh. 3.275.1.

⁹MBh. 3.258.15, R. 7.3.15.

¹⁰MBh. 3.156.28; Sakands P. 4.13.156.

¹¹MBh. 9.46.22; 1.208.14; Viṣṇu Purāṇa .518. p.15.

¹²MBh. 9.46.25; 3.158.19.

¹³R. 7.3.35; MBh. 3.158.22.

¹⁴The Meghadūta of Kālidāsa, p. 126.

¹⁵MBh. 3.258.15.

¹⁶R.7.15.1; 17; MBh. 3.159.26.

¹⁷MBh. 9.46.25.

¹⁸MBh. 1.208.14; 9.46.22.

วิตุตรกษณ ¹⁹	(Vittarakṣaṇa)	: ผู้ดูแลทรัพย์ล้มบติ
วิตุตทา ²⁰	(Vittadā)	: ผู้ประทานทรัพย์
วิตุตपाल ²¹	(Vittapāla)	: ผู้ให้ความคุ้มครองทรัพย์ล้มบติ
วิตุเตศ ²²	(Vittesa)	: ผู้เป็นใหญ่ในทรัพย์ล้มบติ
วิตุตปติ ²³	(Vittapati)	: ผู้เป็นใหญ่ในทรัพย์ล้มบติ
วสุธา ²⁴	(Vasudhā)	: ผู้ก่อให้เกิดทรัพย์ล้มบติ
วิตุตโคปตฤ ²⁵	(Vittagoptr)	: ผู้ดูแลรักษาทรัพย์ล้มบติ

นอกจากนี้แล้วพระภูเวรยังมีฉายาอื่น ๆ อีกเช่น

นรวาหน ²⁶	(Naravāhana)	: ผู้มีพระเป็นพาหนะ
ภูเตศ ²⁷	(Bhūtesa)	: ผู้เป็นใหญ่ในบรรดาสัตว์และ ภูตทั้งหลาย
อิลวิล ²⁸	(Ailavila)	: ผู้เป็นเชื้อสายของอิลวิล
ไวศรavn ²⁹	(Vaisravaṇa)	: ผู้เป็นเชื้อสายของวิศรavn

¹⁹R. 7.3.15.

²⁰MBh. 9.46.28; 36.

²¹MBh. 6.34.23.

²²MBh. 6.34.23; R.7.11.23; 26; Mn.596; 7.4; 42.

²³MBh. 7.185.25.

²⁴R. 7.5.44.

²⁵MBh. 3.124.6.

²⁶H.44.16; R.3.32.14; MBh. 3.156.25.

²⁷R. 6.4.20.

²⁸MBh. 5.139.20; 9.46.22.

²⁹R.7.3.8; MBh. 2.10.2; 3.156.25.

รูปพระฤๅษีรูปที่ 7

จากหนังสือ Alice Getty, The Gods of Northern Buddhism
 (Munshiram Monoharlal Publichers Pvt. Ltd., 1978.) Plate 98.

รูปพระภูเวรรูปที่ 8

จากหนังสือ Getty, The God of Northern Buddhism, Plate 52.